

ŽILINSKÝ
TURISTICKÝ KRAJ

SK

Hrady v Žilinskom kraji

Žilinský turistický kraj

www.zilinskyturistickykraj.sk

1 Budatínsky hrad

Vznik hradu je písomne doložený už do polovice 13. storočia. Jeho výstavba súvisela s kontrolou najvýznamnejších ciest, ktoré viedli popri riekach Váh a Kyšuca. Najstaršou časťou hradu je valcovitá veža, ktorá pôvodne tvorila celý hrad. Bola obohnaná nízkou obvodovou hradbou a obklopená vodnou priekopou, cez ktorú pravdepodobne viedol padací most. **Preto zaradujeme Budatínsky hrad medzi málo takzvaných vodných hradov na Slovensku.**

Hrad vystriedal viacerých majiteľov, napr. Matúša Čáka Trenčianskeho, rodinu Balašovcov, Suňogovcov a rodinu Čákiovcov. Posledný majiteľ, gróf Gejza Čáki, vlastnil hrad až do roku 1945. **Od roku 1953 je Budatínsky hrad sídlom Považského múzea v Žiline.**

Neodmysliteľnou súčasťou Budatínskeho hradu je drotárstvo – slovenský fenomén. Stála expozícia drotárstva je jedinou špecializovanou expozíciou svojho druhu na svete.

Súčasťou areálu Budatínskeho hradu je park, založený pravdepodobne v polovici 19. storočia v prírodno-krajinárskom anglickom slohu. Návštevníci v ňom okrem príjemného miesta na oddych môžu nájsť Platan javorolistý, ktorý bol v roku 2016 vyhlásený za slovenský strom roka.

Vedeli ste, že... ?

Vo veži Budatínskeho hradu bola zamurovaná Katarína Suňogová? Zamurovať ju tam dal jej otec, pretože sa nechcela vydať za Jána Jakušiča, ženicha, ktorého jej vybral otec. Katarína totiž milovala rytiera Fraňa Forgáča. Fraňo Katarínu vyslobodil z jej väzenia. Avšak keď sa o tom dozvedel Jakušič, vyzval Fraňa na súboj. Pri súboji ho zabil a Kataríne neostávalo nič iné, len sa vydať za Jakušiča – muža, ktorého nemilovala a ktorý zabil jej pravú lásku.

- 📍 **BUDATÍNSKY HRAD**
Topoľová 1, 010 03 Žilina-Budatín
- ☎ +421 41 500 15 11
- ✉ muzeum@pmza.sk
- 🌐 **WWW.PMZA.SK**
- 📍 **GPS:** 49.2363036N, 18.7347203E
- Dostupnosť:** parkovisko priamo pri hrade

2 Hrad Strečno

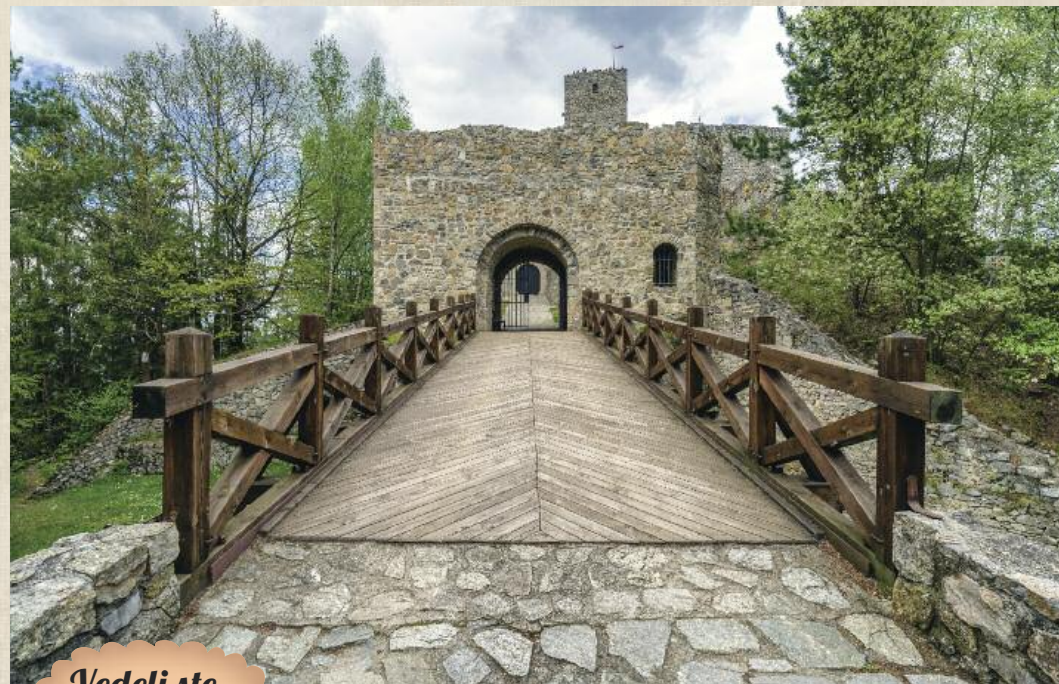

Hrad Strečno bol vybudovaný začiatkom 14. storočia ako strážny objekt pri brode cez Váh, kde sa vyberalo mýto. Pôvodne pozostával z hradnej veže a malého priestoru obkoleseného hradbou. Pri viacerých prestavbách pribúdali k tomuto jadrú ďalšie budovy, paláce a hradby.

V 14. a 15. storočí bolo Strečno kráľovským hradom a neskôr majetkom šľachty. **Najznámejšími majiteľmi hradu boli František Vešelén, neskorší uhorský palatín, a jeho zbožná a dobrá manželka Žofia Bosniaková.**

Na konci 17. storočia, z nariadenia cisára Leopolda I., bol Strečniansky hrad zbúraný. Demolačné práce postihli najmä opevnenia a strechy palácov, hradná studňa a cisterna boli zasypané. Takmer 300 rokov hrad Strečno chátral.

Po náročných rekonštrukčných prácach sprístupnilo v roku 1995 Považské múzeum v Žiline Národnú kultúrnu pamiatku pre verejnosť. V roku 2013 vyrástla v podhradí hradu Strečno stredoveká dedina Paseka, ktorá pozostáva z piatich autentických dobových stredovekých stavieb – domu pekára, rybára, ľudovej liečiteľky, útulne pre pútnikov a zvonice.

Vedeli ste, že... ?

V roku 1689 bolo v krypte hradnej kaplnky nájdené takmer neporušené telo Žofie Bosniakovej (*1609, † 1644), hoci od jej smrti ubehlo 45 rokov? V roku 1698 bola Žofia prenesená do kostola v Tepličke nad Váhom. Tento objav utvrdil miestnych ľudí v tom, čo si o nej už dlho mysleli – že bola svätica. Ostatky boli neskôr vystavené v rakve so skleneným vekom, aby jej ľudia mohli prejavovať úctu. V roku 2009, kedy bolo výročie 400 rokov od Žofinho narodenia, psychicky chorý páchatel' vyniesol ostatky pred kaplnku a zapálil ich.

Vedeli ste, že... ?

O Žofii kolujú viaceré povesti. Hovorí sa, že zadarmo piekla a rozdávala chudobným malé chlebíky, ktoré ľudia volali podľa jej priezviska *bosniaky*. V okolí Žiliny a Strečna sa *bosniaky* pečú aj dnes. Na hrade Strečno sa nakrúcal americký film *Dračie srdce* (1994) a nemecká komédia *Siegfried* (2005).

✉ **HRAD STREČNO**

Hradná 1, 013 24 Strečno

☎ +421 41 569 74 00

✉ muzeum@pmza.sk

🌐 **WWW.PMZA.SK**

📍 **GPS: 49.1745631N, 18.8621633E**

Dostupnosť: parkovisko priamo pod hradom

3 Starý hrad

Prvýkrát je písomne doložený v roku 1323, a to pod názvom hrad Varín. Až v roku 1384 sa spomína ako Starý hrad, a to v tej súvislosti, že neďaleko už od začiatku 14. storočia stál hrad Strečno ako nový hrad. **Zaužíval sa aj skrátený názov Starhrad.**

Hrad sa skladá z dvoch častí – v hornej časti je jadro hradu so zužujúcou sa vežou, na ktorú je na druhom konci (južná časť) napojená gotická obytná veža. Na východ od veže v predhradí vybudovali obydlie pre vojenskú posádku a hospodárske budovy, ktoré tvorili súčasť predsunutej obrany hradu. Predhradie uzatvárala šijová priekopa, nad ktorou bol pravdepodobne most. V dolnej časti (na severe) stáli mladšie opevnenia a budovy.

Počas SNP sa Starý hrad stal miestom bojov. Od polovice 18. storočia chátral, až sa zmenil na ruinu. Súčasnými vlastníckmi hradu sú potomkovia Pongrádcov, hrad je voľne dostupný.

Vedeli ste, že... ?

Rod Pongráč a jeho potomkovia vlastnia hrad vyše 570 rokov? Najznámejším členom rodu bol Pongráč zo sv. Mikuláša. Kolískou jeho vojenskej slávy sa stali moravské hrady Brumov a Sehradice, z ktorých bránil Uhorské kráľovstvo pred nájazdmi husitov. Preslávil sa aj v bitke proti Turkom pri pevnosti Smederevo. Po smrti cisára Žigmunda Luxemburského sa stal lúpežným rytierom a v spojení s ďalšími prepadal hlavne kráľovské statky a ich obyvateľov. Jeho sídlom bol v tom čase hrad Branč. V roku 1446 bol Nitrianskou kapitulou štatuuovaný ako majiteľ Starého hradu a Strečna.

Východiskový bod: Nezbudská Lúčka, stanica

Dĺžka trasy: 3,1 km

Trvanie: 1 h

Prevýšenie: 103 m (stúpanie 124 m, klesanie 24 m)

GPS: 49.1780331N, 18.8903650E

Dostupnosť: vlakom alebo autobusom do Nezbudskej Lúčky; parkovisko pri železničnej stanici; popod hrad vedie aj cyklotrasa 5442

WWW.TIKZILINA.EU

Prvá písomná zmienka o Hričove je z roku 1254, kedy kráľ Belo IV. daroval hrad aj s príslušnými majetkami magistrovi Tolušovi, synovi Farkaša. Hrad v priebehu 14. a 15. storočia viackrát zmenil majiteľov. Medzi najvýznamnejších patrili Balašovci, ktorým hrad násilím odňal Matúš Čák Trenčiansky. Neskôr Kapolaiovci a Sudivoj z Ostrorohu. Hrad sa onedlho opäť stal kráľovským majetkom. Kráľ Žigmund Luxemburský ho daroval spolu s viacerými hradmi na Považí ako svadobný dar manželke Barbore. Prelom 15. a 16. storočia bol z hľadiska vlastníctva mimoriadne nestály. Nakoniec hrad v roku 1563 odkúpil od Anny Likarky František Turzo.

Turzovci však v druhej polovici 16. storočia stratili záujem o hrad a ten začal veľmi rýchlo pustiť. Hrad bol situovaný na skalné bralo v blízkosti starej považskej cesty. Jeho rozmery však boli vzhľadom na okolitý terén obmedzené, preto patrí svojou rozlohou medzi menšie hrady.

Zaujímavosťou je i náučný chodník, ktorý tvorí 20 vyrezávaných tabúl o hrade Hričov, faune a flóre okolia. Chodník tvorí okruh, ktorého súčasťou je aj hrad Hričov a menšie jaskyne pod hradom. Od roku 2010 sa o hrad stará ob-

čianske združenie s názvom Združenie priateľov Hričovského hradu, ktorého cieľom je postupná konzervácia a prezentácia národnej kultúrnej pamiatky hradu Hričov.

Vedeli ste, že... ?

V 16. storočí bol údržbou Hričovského hradu poverený taliansky stavitel' Giovanni Kilian z Milána? Známy je hlavne vďaka výstavbe renesančného zámku v Bytči, ktorou ho poveril František Turzo († 1574).

Východiskový bod: Hričovské Podhradie, centrum

Dĺžka trasy: 1,5 km / **Trvanie:** 1 h

Prevýšenie: 209 m

(stúpanie 217 m, klesanie 17 m)

GPS: 49.2116436N, 18.6196872E

Dostupnosť: parkovisko pri Krčme Lipa, centrum obce

WWW.HRADHRICOV.SK

5 Hrad Lietava

Vznik Lietavského hradu je možné predpokladať v poslednej štvrtine 13. storočia. Na najvyššej časti skaliska postavili štvorpodlažnú vežu štvorcového pôdorysu, menší palác a hradbu severovýchodne od veže. V 14. a 15. storočí bol hrad prevažne kráľovským majetkom udeľovaným „pro honore“ krajinským sudcom, ale aj do zálohy alebo vlastníctva. Medzi významných majiteľov, ktorí hrad neskôr prestavali a rozšírili, patril Pavol Kiniži (†1494), Mikuláš Kostka (†1556) a František Turzo (†1574). Za Pavla Kinižiho bol vybudovaný palác juhozápadným smerom od hlavnej veže, ktorý bol zakončený stavbou veľkej obytnej veže.

Nový vstup do hradu ústil do štvorhrannej prejazdnej veže, na severozápadnej strane napojenej do obvodovej hradby. Severné nádvorie bolo spevnené valcovou baštou. Tu sa hradba v pravom uhle zalomila na východ, kde bola ukončená veľkou štvorpodlažnou podkovovitou vežou. Mikuláš Kostka vybudoval novú bránu prerazením severnej obvodovej hradby a postavil tiež veľký rondel na východnej strane hradu.

František Turzo dal hrad renesančne prestavať. Fragmenty tejto prestavby zdobia hrad dodnes, napríklad oblúkové atiky alebo zvyšky sgrafitovej výzdoby. Počas jeho vlastníctva bol na hrade vybudovaný posledný hradobný okruh.

Vedeli ste, že... ?

Na nároží obytnej veže stredného hradu sa zachoval erb majiteľa hradu Pavla Kinižiho? Slávny uhorský vojvodca z protitureckých vojen dostal od kráľa Mateja Korvína viaceré majetky na území Slovenska, medzi nimi aj hrad Strečno. V tom čase tak mala Lietava a Strečno spoločného kastelána Teofila Turza, starého otca neskoršieho majiteľa hradu, Františka Turza.

Málo známou skutočnosťou je aj to, že počas druhej svetovej vojny na hrade prebiehali opravné práce (leto 1941), ktoré vykonávali Židia. Židovský pracovný tábor mal 62 mužských členov.

Otvárala ho nová vežová brána, ďalej sa tiahla hradba na sever. Pri valcovej veži vznikla ďalšia brána – nazývaná Orlová. Františkov syn, palatín Juraj Turzo (*1567, †1616), pokračoval v zveľbovaní hradu, no po jeho smrti sa pozvoľna začína skaza hradu.

Od polovice 18. storočia je hrad opustený a za 250 rokov chátrania sa pamiatka dostala do havarijného technického stavu. V roku 1999 vzniklo Združenie na záchranu Lietavského hradu, ktoré sa o hrad začalo starať. V roku 2008 sa združenie na základe darovacej zmluvy stáva oficiálnym vlastníkom stavby hradu. **V roku 2017 pri príležitosti 450. výročia narodenia palatína Juraja Turzu bola na hrade slávnostne otvorená prvá oficiálna expozícia hradu.**

Východiskový bod: Lietava, časť Majer

Dĺžka trasy: 1,8 km

Trvanie: 1 h

Prevýšenie: 233 m (stúpanie 246 m, klesanie 49 m)

GPS: 49.1605856N, 18.6848836E

Dostupnosť: parkovisko Lietava-Majer

WWW.HRADLIETAVA.SK

6 Hrad Súľov

Oblúbeným turistickým cieľom je Súľovský hrad. Je jedným z najstarších hradov na Považí a prvá písomná zmienka o ňom je z roku 1193, kedy ho daroval kráľ Belo III. Vratislavovi a Stanislavovi z Trenčína. Neskôr sa stali vlastníkami hradu príslušníci rodu Súľovskovcov a po nich hrad svojvoľne obsadil Rafael Podmanický a po spore s ním rodina Sirmiensesovcov. **Hrad bol obývaný do roku 1780**, kedy potreboval opravy, nakoľko už bol silno poškodený, keďže však nebolo energie ani finančných zdrojov, hrad naďalej chátral a pustol.

Hrad bol situovaný medzi tromi skalami, kedy sa jeho pôdorys prispôboval terénu. Hrad sa delil na dve časti spojené padacím mostíkom. Dolný hrad pozostával z veľkej miestnosti. Horný hrad slúžil pre potreby panstva a stráže. Nachádzali sa tu miestnosti ako kuchyňa, pekáreň, práčovňa, sklady, zbrojnica a klenotnica. Na samom vrchu hradu bola pozorovateľňa s výborným výhľadom na široké okolie.

Vedeli ste, že... ?

Súľovský Hrad sa nazýval svojho času Katarínin hrad? Meno Katalinvár dostal po hradnej pani Kataríne Bošániovej, ktorá do hradu investovala peniaze a nechala ho obnoviť (od r. 1682). Katarína bola manželkou Žigmunda Sirmiensesa-Súľovského. Rod Sirmienseských hrad vlastnil od polovice 16. storočia.

Východiskový bod: Súľov, parkovisko pod Súľovskými skalami

Dĺžka trasy: 1,2 km

Trvanie: 45 min.

Prevýšenie: 206 m (stúpanie 206 m, klesanie 0 m)

📍 **GPS:** 49.1748697N, 18.5833833E

Dostupnosť: parkovisko pod Súľovskými skalami

🌐 **WWW.TIKZILINA.EU**

7 Oravský hrad

Oravský hrad, majestátna dominanta oravského regiónu, patrí medzi významné pamiatky hradného staviteľstva na území Slovenska. **Oravský hrad sa stal v rokoch 2013 a 2015 najnavštevovanejším objektom Múzeí Slovenska v Slovenskej republike.**

Súčasná rozloha hradného komplexu vznikala postupným budovaním obranných, obytných a hospodárskych stavieb od 13. do začiatku 20. storočia a každá časť je dokladom rôznych stavebných štýlov – od románskeho, cez gotický, renesančný, barokový až po romantizmus. Hradná vyvýšenina bola osídlená už v praveku. **Prvý historický údaj o Oravskom hrade pochádza z roku 1267, keď plnil tri základné funkcie: strážnu, obrannú a bol sídlom správy územia, ktoré v tom období k nemu prináležalo.** Počas svojej histórie patrilo Oravský hrad a hradné panstvo striedavo k majetku kráľa alebo bohatých zemepánov.

V roku 1800 postihla Oravský hrad najväčšia katastrofa, vyhorel a zostal v ruínach. Čiastočné záchranné práce uskutočňoval František Zičí a v rokoch 1906–1912 zreštauroval strednú časť hradu Jozef Pálfi. Pod záštitou vtedajšieho riaditeľa Oravského komposesorátu, Edmunda Zičího, došlo k využitiu opusteného hradného komplexu a v jeho priestore bolo v roku 1868 založené Múzeum Oravského komposesorátu, jedno z prvých múzeí na Slovensku.

*Vedeli ste,
že... ?*

Oravský hrad sa skladá z 27 objektov? Keby ste chceli navštíviť všetky 155 miestností, museli by ste zdolať viac ako 800 schodov.

V roku 1953 sa Oravský hrad stal národnou kultúrnou pamiatkou a v rozpätí rokov 1953–1968 sa uskutočňovala generálna oprava hradu. V súčasnosti patrí do správy Oravského múzea P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne.

Podľa legendy na Dušičky v noci a na Kvetnú nedeľu nad ráno sa v Strednom hrade prechádza žena v bielom odeve. Podľa povesti to je manželka rytiera Donča, ktorú on sám zniesol zo sveta.

Na sviatok Všetkých svätých mal rytier Donč zlú náladu a tak sa vršil na služobníctve. Nič mu nebolo dosť dobré. Keď začal bezdôvodne biť slúžku, jeho manželka, ktorá túto scénu videla, chcela zabrániť jeho zlovôli a ukončiť bitku. Rytier Donč sa však postavil i proti nej a keď sa i naďalej stavala na obranu slúžky, v návale zúrivosti jej odsekol ruku. Jeho žena krvácala a v holestiach trpela vraj od Dušičiek do Kvetnej nedele, kedy zomrela.

Vedeli ste, že... ?

Natočené tu boli rozprávky Kráľ drozdia brada, Princezná a žobrák, Sokoliar Tomáš, ba dokonca aj prvé spracovanie príbehu o Drakulovi Upír Nosferatu.

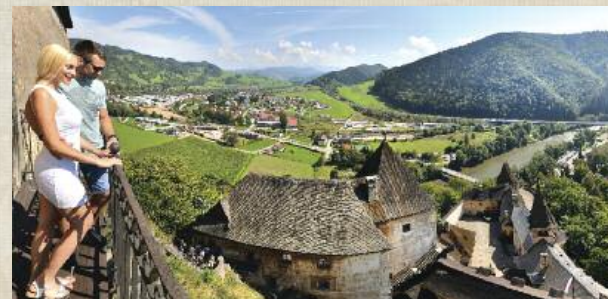

Rytier Donč sa trápil, zúfal si, čo urobil, nemal viac pokoja a raz sa stretol s duchom svojej ženy na nádvorí hradu. Tri roky po smrti svojej ženy skonal i rytier Donč. Hovorí sa, že biela pani sa v priestoroch hradu zjavuje dodnes a aj po svojej smrti prosí za odpustenie pre svojho muža.

Okrem bielej panej sa v interiéroch Oravského hradu podľa legendy vracajú aj čierna pani, ktorou je Alžbeta Caborová, druhá manželka uhorského palatína a majiteľa Oravského hradu Juraja Turzu. Alžbeta Caborová počas svojho života patrila k zdatným a schopným hospodárkam, a veľmi dobre spravovala celý majetok Turzovcov počas neprítomnosti svojho manžela, ktorý sa neustále zdržiaval na bojiskách či pri plnení politických povinností mimo domova. Pravidelne kontrolovala stav a poriadok na svojich panstvách a Oravský hrad nebol výnimkou. Aby služobníctvo zodpovedne plnilo svoje povinnosti, raz im sľúbila, že ich bude kontrolovať a dávať pozor na riadne plnenie jej príkazov i po smrti. Po svojej smrti sa vracajú aj občas zjavuje na Oravskom hrade, nesie v ruke zasvietený lampáš a kontroluje, či je všetko tak, ako prikázala. A nielen na Oravský hrad takto stále dohliada, ale vracajú ho i chráni.

ORAVSKÝ HRAD
027 41 Oravský Podzámok
+421 43 581 61 51
muzeum@oravskemuzeum.sk
WWW.ORAVSKEMUZEUM.SK
GPS: 49.2619606N, 19.3584281E
Dostupnosť: parkovisko v blízkosti hradu

8 Veľký hrad liptovský

Najstarší z kamenných kráľovských hradov Liptova, sídlo dvorského župana, zástupcu zvolenského župana na území Liptova, neskôr sídlo župana samostatného Liptovského komitátu a Liptovskej stolice. Hrad sa nachádza na vrchu Sestrč, nad dolnoliptovskou obcou Kalameny, v nadmorskej výške 999,96 m n. m. Je považovaný za najvyššie situovanú hradnú stavbu na území Slovenska, Čiech a Moravy.

Prvá písomná správa o hrade pochádza z roku 1262, kedy už stál. Hradu Liptov sa na konci 14. storočia bezprostredne dotýkali komplikované tendencie v stredoeurópskej politike. Ťažko poškodený hrad po bojoch opravovali niekoľko rokov. Hrad leží na území, ktoré je vlastníctvom urbaniálnych spoločenstiev v Liptovskej Sielnici a Kalamenoch.

O údržbu jeho pozostatkov a hradného teritória sa starajú obecne úrady, urbaniáty a nadšenci zo spomínaných obcí a Liptovskej Teplej. **Hrad je voľne prístupný po žltej a červenej turistickej značke z obce Kalameny a Liptovské Vlachy**, značná časť výstupu naň vedie pomerne exponovaným terénom.

Každoročne na Veľkonočný pondelok sa koná tradičný Šibačkový výstup na jeho skromné zručiny, organizovaný turistami z Liptovskej Teplej.

Vedeli ste, že...?

Rôzne verzie povestí o hrade, ktoré sa spájajú s jeho obliehaním kráľom Matejom I. Korvínom r. 1474, hovoria o žene v bielych šatách, ktorá sa túla okolo zničeného hradu. Je to prekliata dcéra hradného pána, či unesená deva, ktorá chcela otvoriť brány hradu kráľovskému vojsku. Oslobodiť ju môže iba panica, ktorý ju cez potok preniesie a za odmenu ukryté poklady získa. Inokedy sa objavuje v podobe svine, ktorá v rypáku nesie kľúče od hradu. Iná z povestí hovorí o tom, ako pán hradu nechal vystreliť delovú guľu z jeho hradieb, aby tak osud rozhodol, komu bude patriť hrad a hradné panstvo. Kamenná guľa dopadla do sielnického chotára a tak Liptovskej Sielnici pripadol hrad Liptov.

Východiskový bod: obec Kalameny, termálny prameň a prírodné jazierko

Dĺžka trasy: 2,5 km

Trvanie: 1 h 30 min.

Prevýšenie: 421 m (stúpanie 421 m, klesanie 0 m)

 GPS: 49.1474700N, 19.4300364E

Dostupnosť: parkovisko pri Termálnom jazierku Kalameny

 WWW.MIKULAS.TRAVEL

9 Hrad Likava

Najväčšia hradná zrúcanina na území Liptova a jeden z najväčších hradov stredného Slovenska. Hrad nechal po konsolidácii politických pomerov v prvej polovici 14. storočia postaviť zvolenský a liptovský župan, magister rytier Donč. Prvá písomná správa o ňom už ako existujúcom je z roku 1341. **Hrad chránil novú dôležitú komunikáciu – krajiniskú cestu z Budína do Poľska, ktorá viedla cez súčasný Dolný Kubín.** Po spojení Liptova, Turca a Oravy cez údolie Váhu medzi Ružomberkom a Kralovanmi jeho strategický význam vďaka situovaniu na križovatke najvýznamnejších obchodných ciest ešte vzrástol. Impozantný dojem zanechávajú aj údaje o plošnej rozlohe hradu: spolu so západným predhradím, ukrytým v lesnom poraste, a dvomi umelými zemnými plošinami na východe, sú jeho rozmery 538 x 238 metrov.

Hrad je stále cenným svedectvom hradnej architektúry obdobia neskorkej gotiky a ranej renesancie, o čom svedčí množstvo zachovaných architektonických článkov, okenných ostení, chrličov, smolných nosov, strielní, torz kozubov a komínových plášťov, fasádnych úprav. Vysoké štíhle múry palácov horného hradu, vyrastajúce až z okrajov hradného brala, či smelé esovité klenutie múrov niekdajšej hradnej veže a južného paláca svedčia o stavitel'skom ume, odvahe a jemnom estetickom cítení niekdajších staviteľov, ktorí dokázali spojiť krásu ľud-

Vedeli ste, že...?

Hrad Likava je známy aj povestami o Čiernej panej a duchovi zavraždeného služobníka – strážcovi thökölyovských pokladov. Helena Krušičová, oplývajúca súcitným a láskavým vzťahom k poddaným likavského panstva, sa po smrti začala objavovať ako Čierna pani. Verí sa, že keď sa prechádzala po poliach a pohľadom klasu dozrievajúceho obilia, chráni tým úrodu pred búrkami, víchricami a krupobitím. Keď žehná z okien zámku okolitým poliam, znamená to, že úroda bude dobrá a bohatá. Poslednú noc pred pádom Likavy, obliehanej cisárskym vojskom, Štefan II. Thököly spolu s najvernejším sluhom ukryvali v podzemných hradných pivniciach rodinné poklady. Nakoniec gróf uštedril svojmu vernému druhovi nečakanú smrtiacu ranu. Tajomstvo pokladov Likavy a ich skryš poznal už iba on. Od tých čias noc čo noc duch zavraždeného služobníka neúnavne blúdi ruinami zámku a verne stráži zlato, drahokamy a perly Thökölyovcov pred každou nepovolanou a chamtivou pozemskou bytosťou. Zahubí každého trúfaleho hľadača pokladov, bažiacoho po ukrytom bohatstve grófa Štefana.

ského diela s nádherou okolitej krajiny. Dolný hrad Likavy je prístupný počas letnej sezóny výlučne pre peších turistov prechádzajúcich po červenej turistickej značke, ktorá vedie na predný Choč. Správcom hradu vo vlastníctve Žilinského samosprávneho kraja je Liptovské múzeum v Ružomberku.

Východiskový bod: obec Likavka

Dĺžka trasy: 2,3 km

Trvanie: 45 min.

Prevýšenie: 92 m (stúpanie 92 m, klesanie 17 m)

 GPS: 49.1053133N, 19.3122200E

Dostupnosť: parkovisko v Likavke

 WWW.LIPTOVSKEMUZEUM.SK

10 Hrad a kaštieľ v Liptovskom Hrádku

Najmenší z trojice liptovských hradov, ktorý pred rokom 1341 nechal postaviť župan Donč na mieste zemianskej strážnej osady Belansko. Do súčasnosti si zachoval pôvodnú dispozíciu dvojvežového hradného jadra s centrálnym umiestneným palácom, doplneným o malé severné predhradie s nevelkým dvojtraktovým priechodným palácom. V 15. storočí sa zrejme dostal do moci husitov a bol poškodený.

Približne v 16. storočí hrad rozšírili o vonkajšie renesančné opevnenie s nárožnými baštami. Definitívnu podobu dali hradu na začiatku 17. storočia manželia Mikuláš Sandorffy a Magdaléna Zayová, ktorí sa zaslúžili o vybudovanie renesančného kaštieľa v západnej časti predhradia.

Hrad a kaštieľ v Hrádku sa v priebehu 18. storočia stali vzorovým centrom spojeného likavsko-hrádockého komorského panstva, špecializujúceho sa na hospodárske zhodnotenie tunajšieho lesného bohatstva, spracovanie úžitkových kovov a obchod s erárnou soľou.

Na začiatku 19. storočia celý súbor stavieb vyhorel, gotické hradné jadro na rozdiel od kaštieľa nebolo obnovené, v roku 1930 ho zakonzervovali. V areáli hradu a kaštieľa v Liptovskom Hrádku sídlilo riaditeľstvo štátnych lesov, väznica a okresný súd, od roku 1958 Národopisné múzeum Liptova (dnes súčasť Liptovského múzea v Ružomberku).

Vedeli ste, že... ?

Povešť o hrade rozpráva smutný príbeh o husitskej neveste – dcére hradného pána, ktorá pre otcov odpor k vyvolenému jej srdca, husitskému hajtmánovi, prišla o život.

Od roku 2001 je hrad a kaštieľ v rukách súkromného majiteľa a investora. Hrad v Liptovskom Hrádku bol obľúbeným sídlom najvýznamnejšieho básnika renesančného Uhorska – Valentína Balassu, ktorý tu hľadal inšpirácie pre svoju poéziu a pod siluetou tatranských končiarov prežíval najkrajšie obdobie svojho života.

- HRAD A KAŠTIEĽ**
Ulica Magdaleny Zai 1, 033 01 Liptovský Hrádok
- +421 44 520 77 12
- office@grandcastle.sk
- WWW.GRANDCASTLE.SK**
- GPS: 49.0460506N, 19.7323881E
- Dostupnosť:** parkovisko priamo pri hrade

11 Sklabinský hrad

Pôvodne bol kráľovským hradom. Vznikol pravdepodobne na mieste staršieho hradiska niekedy v prvej polovici 13. storočia. Prvýkrát sa v písomných záznamoch objavuje v roku 1309, keď ho vlastnil zvolenský župan Donč. **V máji roku 1434 hrad podpálili husiti.** Po núdzovej oprave v druhej polovici 15. storočia nasledovala rozsiahla prestavba. Obnovili pozorovaciu vežu, pristavili gotickú kaplnku, pri stredovekom jadre hradu postavili prvé predhradie s dvoma baštami.

Koncom 15. storočia hrad znova vyhorel. V roku 1527 panovník Ferdinand I. Habsburský daroval polovicu hradu svojmu priaznivcovi turčianskemu županovi Františkovi Révaiovi, ktorý o 13 rokov neskôr získal i jeho druhú časť. Vo vlastníctve révaiovského rodu potom hrad ostal až do roku 1945. Pod novými majiteľmi prešiel celý objekt dôkladnou opravou. Révaiovci vybudovali druhé predhradie s novou bránou, chránenou polkruhovitou baštou a štvorhrannou vežou.

Na začiatku 17. storočia vyrástol v predhradí komfortný renesančný kaštieľ. Opustený hrad sa pomaly rozpadával, dolná časť s renesančným kaštieľom boli obývatelne až do druhej svetovej vojny. **Koncom roku 1944 Nemci pri vojenskej akcii vyhodili kaštieľ do vzduchu a spoločne s ním vypálili i neďalekú obec Sklabinský Podzámok.** Hradné múry v malebnom predhorí Veľkej Fatry sú tak dnes už iba romantickým cieľom prechádzok.

Vedeli ste, že... ?

Sklabinský hrad bol sídlom Turčianskej župy a od roku 1527 ho vlastnil František Révai, ktorý sa stal dedičným županom Turca.

Povešť o hrade hovorí, že počas búrok počuť na hrade dunivé kroky, rinčanie reťazí a zbrani a iné zvláštne zvuky. Tiež údajne vidno prehádzať sa rytiera bez tváre v tmavom plášti. Pod hradom žil aj had s hlavou veľkou ako tela, kto ho zazrel, nevládol sa pohnúť z miesta.

Východiskový bod: Sklabinský Podzámok

Dĺžka trasy: 1,3 km

Trvanie: 20 min.

Prevýšenie: 104 m (stúpanie 106 m, klesanie 5 m)

GPS: 49.0551111N, 19.0181333E

Dostupnosť: nie je vyhradené parkovisko

WWW.OBESKLABINSKYPODZAMOK.SK

12 Znievsky hrad

Postavený bol na skalnatom úpätí vrchu Zniev v nadmorskej výške 985 m. **Je zároveň najstarším známym hradom v Turci a jedným z najvyššie položených hradov na Slovensku.** Vystavať ho dal uhorský panovník Belo IV. (*1235, † 1276) po ničivom tatárskom vpáde vedľa staršieho Znojovho hrádku.

V písomných záznamoch sa po prvýkrát objavuje v roku 1243 pod názvom castrum Turuch (hrad Turiec). **Situovaný bol na strategickom mieste, odkiaľ chránil a kontroloval vstup do Turca po starej obchodnej ceste z Ponitria.** Zároveň bol i prvým sídlom Turčianskej stolice, neskôr sa však pôsobisko župana presunulo na väčší, lepšie prístupný Sklabinský hrad a Znievskému hradu ľudia postupne vrátili jeho starý názov.

Pôvodne majestátne sídlo turčianskeho župana v nasledujúcich rokoch doplatilo na svoju neprístupnosť. Postupne sa stalo nepohodlným a často menilo majiteľov. **Roku 1681 hrad vypálili Tököliho povstalci.** Odvtedy ostal opustený a postupne chátral.

Do dnešných dní sa tak z kedysi významného hradu zachovali len zvyšky štvorhrajnej veže a nižšie základy pozdĺžnej obytnej budovy.

Vedeli ste, že... ?

Povešť hovorí o tom, že hrad získal svoje meno podľa husitského kapitána Znieva, ktorý ho bez boja obsadil vďaka malému pomocníkovi.

Východiskový bod: Kláštor pod Znievom

Dĺžka trasy: 3,5 km

Trvanie: 2 h.

Prevýšenie: 453 m (stúpanie 477 m, klesanie 38 m)

GPS: 48.9683886N, 18.7730036E

Dostupnosť: nie je vyhradené parkovisko, možnosť využiť parkovisko pri cintoríne

WWW.TURIEC.COM

13 Blatnický hrad

Skutočným „orlím hniezdom“, postaveným na úzkej skalnej veži nad roklinami Gadera, bol Blatnický hrad, ktorý pravdepodobne v druhej polovici 13. storočia nechal postaviť Peter z Brezovice. Neskôr sa stal kráľovským majetkom.

Základom hradného komplexu bol dlhý úzky palác zosilnený na severnej a južnej strane polkruhovitými vežami a od severovýchodu chránený skalnou priepasťou. Roku 1539 panovník Ferdinand I. Habsburský daroval hrad Františkovi Révaiovi. Príslušníci révaiovského rodu pri následných prestavbách objekt rozšírili o predhradie s novými budovami.

V období Tököliho povstania (1678–1686) hrad slúžil ako bezpečné útočisko pre šľachticov a prenasledovaných duchovných z okolia. **V roku 1703 hrad obsadili povstalci Františka II. Rákociho, ktorí pravdepodobne podpálili horný hrad a celý objekt vyrabovali.** Nasledujúce roky priniesli postupný úpadok. Révaiovcia svoje sídla postupne presunuli do neďalekých kaštieľov v Štiavničke a Mošovciach.

Opustený hrad sa časom zmenil na hospodársky objekt. **Jeho osud definitívne spečatil ničivý požiar v roku 1760, po ktorom ostal neobývaný a postupne začal chátrať.**

Vedeli ste, že... ?

Povešť hovorí o krutom hradnom pánovi, ktorý sa zmocnil nevesty iného, a tá keď sa mu zunovala, neváhal ju zabiť a syna dal zamurovať. Otrávil aj svoju druhú ženu. Dodnes počuť v hradných múroch plač dieťaťa a možno stretnúť duchov zavraždených žien.

Východiskový bod: Blatnica, pamätník

Dĺžka trasy: 2,2 km

Trvanie: 45 min.

Prevýšenie: 91 m (stúpanie 91 m, klesanie 0 m)

GPS: 48.9471153N, 18.9471378E

Dostupnosť: parkovisko pri pamätníku

WWW.BLATNICA.SK

Vedeli ste, že... ?

V sobášnej miestnosti bol výklenok s posteľou? V nej mladomanželia strávili prvú svadobnú noc počas hostiny a hostia tak mali príležitosť skontrolovať, či bolo manželstvo naplnené. Výklenok na posteľ sa v tejto sále zachoval dodnes.

Sobášny palác v Bytči patrí medzi najvýznamnejšie renesančné stavby na našom území. Je jedinečnou stavbou, ktorej pôvodný charakter a využitie je dokladom vysokej kultúrnej úrovne, ako aj odzrkadením vysokého spoločenského postavenia rodiny Turzovcov, predovšetkým Juraja Turzu, ktorý ho nechal postaviť v roku 1601. **Palác mal slúžiť na svadobné hostiny dcér Juraja Turzu.** Vzhľadom na zvyk, že svadobný obrad aj hostina sa konali u rodiny nevesty, Juraj Turzo pravdepodobne počítal s veľkými hosťami.

Svadby neboli jediným využitím paláca a už v prvej polovici 17. storočia slúžil prevažne ako sklad solí, obilia a iných plodín. Sobášny palác bol poškodený viacerými požiarmi. **Od roku 1970 je národnou kultúrnou pamiatkou** a prešiel výraznou rekonštrukciou. **Nachádza sa v ňom stála expozícia, ktorá je pripomienkou jedinečnej histórie paláca, mesta Bytče a osobnosti palatína Juraja Turza.**

SOBÁŠNY PALÁC V BYTČI

Zámocký areál, 041 01 Bytča

+421 41 5523 027

muzeum@pmza.sk

WWW.PMZA.SK

GPS: 49.2205611N, 18.5583417E

Dostupnosť: parkovisko priamo pri paláci

Podrobnosti vzniku kaštieľa nie sú doposiaľ celkom známe. **Súčasný výskum na základe archeologického a umelecko-historického výskumu kladie vznik najstaršej časti kaštieľa do tretej štvrtiny 16. storočia.** V tomto období bola postavená štvorcová dvojpodlažná stavba s jedným obytným priestorom v každom podlaží. Pôvodne išlo skôr o obytnú vežu, ktorá plnila úlohu bezpečného šľachtického sídla. Po prístavbe ďalších miestností v druhej polovici 17. storočia nadobudol objekt charakter kaštieľa. Na každom podlaží bola pristavená sieň a tri obytné miestnosti, jednotlivé podlažia sa spojili schodiskom vedúcim medzi obidvoma sieňami.

V roku 1658 sa tu nachádzali panské stajne, stodoly, ovocná záhrada, rybníky, pivovar, chmeľnice, mlyn a píla. Kaštieľ do roku 1977 slúžil na obytné účely. **V roku 1977 sa začala jeho pamiatková obnova so zámerom zachovania pôvodných architektonických prvkov.** Kaštieľ je jednou z vysunutých expozícií Kysuckého múzea v Čadci.

Pre návštevníkov je otvorený po celý rok, v jeho interiéroch aj na nádvorí môžu vidieť výstavy, prezentácie ľudových remesiel, jarmoky, vystúpenia folklórnych súborov alebo historických skupín.

Vedeli ste, že...?

Kaštieľ Radola je jedinečná renesančná stavba a jediná zachovaná renesančná zemianska rezidencia na Kysuciach. Archeologické nálezisko v blízkosti kaštieľa predstavuje historicky najstaršie doložené osídlenie regiónu.

✉ **KAŠTIEĽ RADOLA**

023 36 Radola

☎ +421 41 4212505

✉ kastiel@kysuckemuzeum.sk

🌐 **WWW.KYSUCKEMUZEUM.SK**

📍 **GPS: 49.2954203N, 18.7882197E**

Dostupnosť: parkovisko nie je vyhradené

Každoročné podujatia

Hrad Ľubka

september: NA HRADE A V PODHRADÍ – kultúrno-vzdelávacie podujatie, v ktorom sa návštevníci oboznámia s históriou hradu a povestami o Ľubke, o liptovských hradoch a skrytých pokladoch
www.liptovskemuzeum.sk

Oravský hrad

apríl/máj: THURZOVE SLÁVNOSTI – tradičné podujatie venované odomykaniu hradu do letnej turistickej sezóny

máj: ROZPRÁVKOVÝ HRAD – podujatie venované rozprávkam a predovšetkým deťom

júl: NOC KRVAVEJ GRÓFKY – nočná prehliadka, ktorá vyrozpráva príbeh najkrvivejšej ženy sveta Alžbety Báthoryovej, zapísanej aj v Guinnessovej knihe rekordov

august: DRAKULA – UPÍR NOSFERATU – všetci hradní duchovia čakajú spolu so svojim šéfom Draculom na ich najväčšiu slávnosť, ktorou je práve táto nočná prehliadka

DEŇ V STREDOVEKU – podujatie, počas ktorého Oravský hrad opäť ožije stredovekou atmosférou plnou hudby, tanca, bojového umenia, ale i zabudnutých príbehov. Svoje umenie predvedú tiež šikovní sokoliari, ktorí určite rozžiaria oči malých i veľkých

október: BOJÍTE SA TMY? – večerná prehliadka je venovaná všetkým tým, ktorí nechcú stráviť jesenné prázdniny doma a radi sa boja

december: MIKULÁŠ NA ORAVSKOM HRADE – anjeli i nezbední čertíci so sv. Mikulášom zaklopú na dvere Oravského hradu
www.oravskemuzeum.sk

Hrad Strečno

apríl: SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE HRADU STREČNO – zážitková prehliadka zo života známych osobností hradu, stredoveká kuchyňa a remeslá

jún: DEŇ DETÍ NA HRADE STREČNO – podujatie k medzinárodnému dňu detí poteší malých i veľkých

júl/august: NOČNÉ PREHLIADKY HRADU STREČNO – hrad počas leta žije aj v noci a obľúbené prehliadky v neskorých hodinách lákajú stovky návštevníkov

august: HRADNÉ HRY ŽOFIE BOSNIAKOVEJ – podujatie venované najznámejšej majiteľke hradu a opäť návštevníkov vráti do stredoveku

september: CESTOVANIE V ČASE – atraktívne podujatie pre všetkých nadšencov histórie, výnimočných zážitkov a netradičných chutí

október: NOC DUCHOV, TEKVIC A STRAŠIDIEL – tradičné záverečné podujatie aktuálnej sezóny na hrade Strečno
www.pmza.sk

Budatínsky hrad

marec/apríl: KRÍŽOVÁ CESTA – ekumenická pobožnosť krížovej cesty v parku Budatínskoho hradu

jún: STRETNUTIE DROTÁRSKÝCH MAJSTROV – stretnutie umeleckých remeselníkov zo Slovenska a Čiech doplnené sprievodnými akciami

júl: ZLATÉ ČASY BUDATÍNSKE – podujatie ako vystrihnuté z čias posledného majiteľa Budatínskoho hradu, grófa Gejzu Čákiho, láka atmosférou doby známeho panovníka

október: BUDATÍNSKY RÍNOK – tradičné záverečné sezónne podujatie spojené s ukážkami remeselníckej výroby, bohatým sprievodným programom a gastronomickými špecialitami
www.pmza.sk

Dobre vidieť, lepšie zažiť!

Príď do Žilinského kraja a naplánuj si výlety
s novou aplikáciou **North Slovakia**

www.northslovakia.com

Krajská organizácia cestovného ruchu **Žilinský turistický kraj**
Ul. Komenského 48, 011 09 Žilina, Slovensko
Tel.: +421 41 50 32 361, www.zilinskyturistickykraj.sk
www.facebook.com/zilinskyturistickykraj

Žilinský samosprávny kraj
Komenského 48, 011 09 Žilina
Tel.: 041/50 32 111, www.zilinskazupa.sk

Oblasťná organizácia cestovného ruchu REGION LIPTOV
Štúrova 1989/41, 031 42 Liptovský Mikuláš
Tel.: 044/55 65 401, www.visitliptov.sk

Oblasťná organizácia cestovného ruchu MALÁ FATRA
Námestie Obetí Komunizmu 1, 011 31 Žilina
Tel.: 0918 327 496, www.regionmalafatra.sk

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Klaster ORAVA
Hviezdoslavovo námestie 1651/2, 026 01 Dolný Kubín
Tel.: 0911 747 339, www.visitorava.sk

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Organizácia cestovného ruchu Kysuce
Námestie slobody 30, 022 01 Čadca
Tel.: 0948 339 264, www.regionkysuce.sk

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Rajecká dolina
Nám. SNP 1/29, 013 13 Rajecké Teplice
Tel.: 0948 620 661, www.rajeckadolina.sk

Oblasťná organizácia cestovného ruchu TURIEC-KREMnicko
Námestie S. H. Vajanského 1, 036 49 Martin
Tel.: 0915 551 377, www.turieckremnicko.sk

www.slovakia.travel

*Projekt je realizovaný s finančnou podporou
Ministerstva dopravy a výstavby SR*

Vydal Žilinský turistický kraj

Texty: ŽTK, Považské múzeum v Žiline, Oravské múzeum Pavla Országha Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, Liptovské múzeum v Ružomberku, Kysucké múzeum v Čadci, Združenie na záchratu Lietavského hradu, Združenie priateľov Hričovského hradu

Fotografie: archív ŽTK a členov ŽTK, J. Velička, J. Moravčík, M. Hajkovský, M. Pišný, R. Mlích, Združenie priateľov Hričovského hradu, R. Köhler, Kysucké múzeum v Čadci, Liptovské múzeum v Ružomberku, Považské múzeum v Žiline, Oravské múzeum Pavla Országha Hviezdoslava v Dolnom Kubíne

Grafické spracovanie a tlač: TIMEPRINT

Grafika modrotlače: Modrotlač Matej Rabada

Rok vydania: 2019